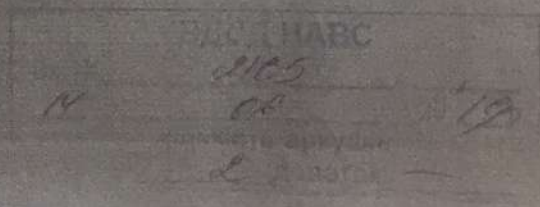

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора юридичних наук, професора, - Шаповала Романа Володимировича, на дисертацію Калатура Максима Васильовича на тему: «Адміністративно-правові засади організації та функціонування слідчих підрозділів правоохоронних органів», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Ефективність діяльності слідчих підрозділів правоохоронних органів залежить від багатьох факторів — правових, матеріально-технічних, соціальних тощо. Не останнє місце серед факторів стабільності та ефективності діяльності слідчих підрозділів займає організаційний. Проблема організації діяльності слідчих підрозділів правоохоронних органів України займає важливе місце в комплексі питань управління правоохоронною діяльністю. Але розробка цих питань протягом тривалого часу, як правило, мала або процесуальний характер (коли основний наголос робився на процесуальній стороні діяльності слідчих підрозділів), або велась тільки в криміналістичному аспекті, стосовно до характеристики окремих прийомів і засобів збирання і дослідження доказів, розслідування окремих груп злочинів тощо. Під час дослідження діяльності слідчих підрозділів органів внутрішніх справ набагато більше уваги приділялось можливостям і значенню проведення конкретних слідчих дій, їх оцінці, а про адміністративно-правові засади організації та функціонування мова здебільшого не йшла. Таким чином, вище наведене дає змогу констатувати, що дисертаційне дослідження Калатури Максима Васильовича на тему: «Адміністративно-правові засади організації та функціонування слідчих підрозділів правоохоронних органів» є актуальним, своєчасним та таким, що здатне вирішити низку теоретичних та практичних проблем, пов'язаних із

організацією та функціонуванням слідчих підрозділів правоохоронних органів України.

Обраний напрям дослідження узгоджується з Пріоритетними напрямами розвитку науки і техніки на період до 2020 року (Закон України від 9 вересня 2010 № 2519-VI), Концепцією реформування кримінальної юстиції в Україні (Указ Президента України від 8 квітня 2008 р. № 311/2008), Національною стратегією у сфері прав людини на період до 2020 року (Указ Президента України від 25 серпня 2015 р. № 501/2015) та Стратегією розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки (Постанова загальних зборів НАПрН України від 3 березня 2016 р.). Дисертаційна робота відповідає Основним напрямам наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2014–2017 роки, схваленим рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 29 жовтня 2013 р. (протокол № 28), річним планам науково-дослідних робіт Національної академії внутрішніх справ. Тему дисертації затверджено Вченою радою Національної академії внутрішніх справ 30 вересня 2014 р. (протокол № 19) й уточнено 21 грудня 2018 р. (протокол №19).

Метою представленої дисертаційної роботи є отримання нових результатів у вигляді наукових висновків щодо адміністративно-правових проблем організації та функціонування слідчих підрозділів правоохоронних органів з обґрунтуванням на основі проведеного дослідження найбільш ефективних шляхів їх вирішення з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду та національних правових традицій.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають вимогам МОН України.

Методологічною основою дослідження стали загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлено системним

підходом, що дало дисертанту можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація є першим у вітчизняній юридичній науці в умовах структурно-функціональних змін у системі правоохоронних органів комплексним дослідженням проблем теоретичних, правових та організаційно-управлінських засад функціонування слідчих підрозділів, у якому на основі критичного опрацювання положень теорії адміністративного права, аналізу законодавства і правозастосовної практики сформульовано висновки концептуального характеру, що дають змогу розв'язати низку проблем правового, організаційного і прикладного характеру з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду.

У процесі дослідження дисертантом розроблено, сформульовано й подано на захист низку самостійних висновків, положень і пропозицій, які є новими або мають елементи новизни, становлять теоретичний і практичний інтерес. Насамперед, особливої уваги заслуговує висновок дисертанта про те, що необхідним є прийняття спеціального закону «Про правоохоронні органи України», у якому має бути єдине тлумачення сутності та закріплення вичерпного переліку правоохоронних органів держави для формування чіткого бачення системи цих органів і сфери їх компетенції, можливості позиціювання окремих їх видів і, зокрема слідчих підрозділів, залежно від юрисдикції, специфіки діяльності, виконуваних функцій тощо, а також повно регламентовано адміністративно-правовий статус слідчих підрозділів й державні гарантії його реалізації (стор.87)

Обґрунтованим є висновок дисертанта стосовно того, що під поняттям органу досудового розслідування розуміти державний орган або підрозділ державного органу, який уповноважений на виконання функцій з дізнання та досудового слідства в межах передбачених чинним законодавством сфери компетенції та закріпленої підслідності на стадії кримінального

провадження, що передбачає внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, збирання, дослідження, перевірку, аналіз, оцінку та використання доказів, встановлення об'єктивної істини, закриття кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру чи про звільнення особи від кримінальної відповідальності (с.90)

Слід також відзначити точку зору здобувача стосовно того, що ефективність досягнення мети та здійснення завдань слідчих підрозділів правоохоронних органів держави залежить від фундаментальних і концептуальних засад провадження діяльності в цій сфері – принципів діяльності слідчих підрозділів правоохоронних органів держави (с.93).

Вдалим є підхід здобувача до узагальнення недоліків адміністративно-правового регулювання організації та функціонування слідчих органів Національної поліції України: 1) якщо підслідність інших органів досудового розслідування детально регламентується у ст. 216 Кримінального процесуального кодексу, то підслідність слідчих органів Національної поліції чітко, повно та однозначно не прописана у вище вказаній статті; 2) більшість закріплених завдань слідчих органів Національної поліції є характерними, загальними для всіх органів Національної поліції; 3) відсутнє чітке законодавче розмежування функцій слідчого та працівника оперативного підрозділу, тощо (с.173).

Цілком логічним та обґрунтованим є висновок автора в якому обґрунтовано низку нагально необхідних заходів щодо усунення законодавчих колізій і прийняття необхідних організаційних рішень, які сприятимуть оптимізації роботи Державного бюро розслідувань, зокрема: чітке законодавче розмежування повноважень Державного бюро розслідувань та Національного антикорупційного бюро щодо протидії корупції з переглядом законодавчо закріпленого розподілу підслідності між відповідними відомствами (84,0 %); набуття статусу спеціального підрозділу

по боротьбі з організованою злочинністю з унесенням доповнень до Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» (78,5 %); визначення спеціалізованих прокурора та суддів, які б здійснювали, відповідно до компетенції, процесуальне керівництво та розгляд кримінальних проваджень, що розслідує Державне бюро розслідувань (69,0 %); розширення повноважень щодо здійснення у правовому полі оперативно-розшукової діяльності (50,0 %).

З позитивної сторони слід відмітити точку зору автора стосовно того, що із запровадженням автоматизованих інформаційних систем єдиного обліку та Єдиного реєстру досудових розслідувань правоохоронні органи отримали принципово нові можливості оперативно узагальнювати, аналізувати та реалізовувати інформацію (за окремими видами правопорушень, різними періодами, регіонами, службами). Згідно з Положенням про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань (наказ Генеральної прокуратури України № 139/2016), прокуратура є держателем реєстру та, відповідно, розпорядником усієї інформації, що міститься в ньому. Керівники прокуратур та органів досудового розслідування, прокурори, слідчі й інші уповноважені особи органів Національної поліції, безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, Національного антикорупційного бюро України та Державного бюро розслідувань виконують функції з інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронних органів та ведення спеціальних обліків відповідно до чинного законодавства (с.345).

Разом з тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень, зокрема:

1. У науковій новизні дисертаційного дослідження (стор.28) слід було не лише вказувати, що в роботі удосконалено науковий підхід до викладення періодизації історичного розвитку адміністративно-правових засад

регулювання діяльності слідчих підрозділів в Україні та охарактеризовано генезис сучасної структурно-функціональної моделі органів досудового розслідування, а й коротко окреслити, про яку саме періодизації йдеться.

2. Говорячи про перспективи удосконалення адміністративно-правових засад взаємодії підрозділів детективів Національного антикорупційного бюро України зі Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою і Національним агентством із запобігання корупції, автор дещо заплутався із суб'єктом складом такої взаємодії. Адже, якщо мова йде про взаємодію саме детективів Національного антикорупційного бюро, то певна річ, що вони мають взаємодіяти з відповідними працівниками Спеціалізованої антикорупційної прокуратури і Національного агентства із запобігання корупції, а не з самим державним органом, як пише здобувач.

3. На сторінці 63 здобувач пише, що «з огляду на сучасну доктрину адміністративного права, використовуються категорії «правоохоронні органи держави», «органи досудового розслідування», «слідчі підрозділи»», проте з тексту дисертації я для себе так і не з'ясував, який термін на думку здобувача варто використовувати, адже в роботі постійно використовуються всі названі терміни.

4. Категорично не можу погодитись із твердженням здобувача, про те, що «для України корисним є позитивний досвід країн зі схожими «вихідними» умовами реформування кримінально-процесуального законодавства, рівнем економічного розвитку та правової культури, адміністративно-територіальним і державним устроєм (досвід пострадянських країн)»(стор.239). Адже відповідно до Угоди між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Україна взяла на себе зобов'язання приведення не тільки законодавства держави до Європейських стандартів, а й системи відповідних правоохоронних органів.

5. Вбачається, що в роботі здобувач занад-то захопився аналізом, як кримінального процесуального законодавства України, так і аналізом наукових праць вчених у галузі кримінального права та кримінального процесуального права.

Вищенаведені зауваження, які в певній мірі носять характер побажань і не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертантом роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад автора в юридичну науку. Вдалих і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Основні результати дисертації, висновки та пропозиції знайшли відображення в 41 науковій праці, серед яких одноособова монографія, двадцять три статті в наукових фахових виданнях України, шість статей у наукових періодичних виданнях інших держав, що включені до міжнародних наукометричних баз, одинадцять тез доповідей на наукових конференціях та круглих столах.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Наведене дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правові засади організації та функціонування слідчих

підрозділів правоохоронних органів» виконане на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретну наукову проблему, що має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Калатура Максим Васильович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Р.В. Шаповал

Підпис	Шаповала Р.В.
Засвідчую	
Нач.ВК	
12	06.2019 р.